

ALPM 4-4-24
IVOP BAARLESEW 1
OM5553955100
PUT 3 V1

FOTO6 S1006

Inventariserend Veldonderzoek door middel van
Proefsleuven Plangebied Baarleseweg 1 - 3, Chaam,
Gemeente Alphen-Chaam

L. R. van Wilgen

Inventariserend Veldonderzoek door middel van
Proefsleuven Plangebied Baarleseweg 1 - 3, Chaam,
Gemeente Alphen-Chaam

L. R. van Wilgen

**Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Plangebied Baarleseweg 1 - 3, Chaam,
Gemeente Alphen-Chaam**

L. R. van Wilgen

SOB Research
Instituut voor Archeologisch en Aardkundig Onderzoek

©SOB Research
Heinenoord, september 2024

ISBN/EAN: 978-94-6497-048-7

SOB Research Project nr.: 3029-2309

Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Plangebied Baarleseweg 1 - 3, Chaam, Gemeente Alphen- Chaan

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Planontwikkeling	3
1.2	Archeologisch onderzoek	3
1.3	Opdrachtverlening en fasering	4
1.4	Doel van het onderzoek	4
1.5	Onderzoeksteam	5
2.	Archeologische verwachting	9
2.1	Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context	9
2.2	Aard en ouderdom van de vindplaats(en)	9
2.3	Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen	14
2.4	Gaafheid en conservering	14
3.	Uitvoering: methoden en technieken	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Uitvoering	16
4.	Onderzoeksresultaten	19
4.1	Bodemopbouw	19
4.2	Archeologische sporen	21
4.3	Archeologisch vondstmateriaal	26
4.4	Uitwerking en deponering	26
5.	Waardering	27
6.	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	29
6.1	Samenvatting en conclusies	29
6.2	Aanbevelingen	30
	Literatuur	31
	Verklarende woordenlijst	33

Bijlage 1	Administratieve gegevens	35
Bijlage 2	Archeologische en geologische tijdschaal	37
Bijlage 3	Sporenlijst	39
Bijlage 4	Vondstlijsten	41
Bijlage 5	Fotolijst	43

1. Inleiding

1.1 Planontwikkeling

Het archeologisch onderzoek in de vorm van een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) is uitgevoerd in het kader van de vergunningprocedure voor de ondergrondse sloop van de bestaande woning en de realisatie van vier grondgebonden woningen (twee twee-onder-een-kap woningen), ter plaatse van de Baarleseweg 1 en 3 te Chaam (Gemeente Alphen-Chaam). De oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 0.11 hectare.

De belangrijkste voorziene bodemverstoringen betreffen de ondergrondse sloopwerkzaamheden van de bestaande bebouwing en de aanleg van de bouwputten voor de nieuwe woningen en de sleuven voor de kabels en leidingen.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied (gemarkeerd met een rode stip), geprojecteerd op de kaart van Nederland.

1.2 Archeologisch onderzoek

Op de kaart van het vigerende ‘Bestemmingsplan Chaam 2015’¹ wordt ter plaatse van het plangebied een zone weergegeven met een archeologische dubbelbestemming (Waarde – Archeologie). Voor een dergelijke zone geldt op basis van artikel 20 van de bestemmingsplanregels een archeologische onderzoeksverplichting wanneer daar in het kader van een bestemmingsplanwijziging of de aanvraag van een omgevingsvergunning bodemverstoringen werden voorzien met een oppervlakte van meer dan 100 m² en met een diepte van meer dan 0.3 meter beneden het maaiveld.

In het kader van de vergunningprocedure moest dan ook een Archeologisch Bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen (IVO-Overig) worden uitgevoerd, als eerste stap in de Archeologische Monumentenzorgcyclus. Voor het noordelijke deel van het plangebied was door SOB Research in 2008 al een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd. Op basis van de onderzoeksresultaten is toen geconcludeerd dat de planrealisatie ter plaatse van het plangebied zou kunnen leiden tot een verstoring van mogelijk aanwezige archeologische waarden.² In het kader van de huidige planvorming heeft de Gemeente Alphen-Chaam verzocht het onderzoek uit 2008 te actualiseren en uit te breiden met het zuidelijke deel van het plangebied.

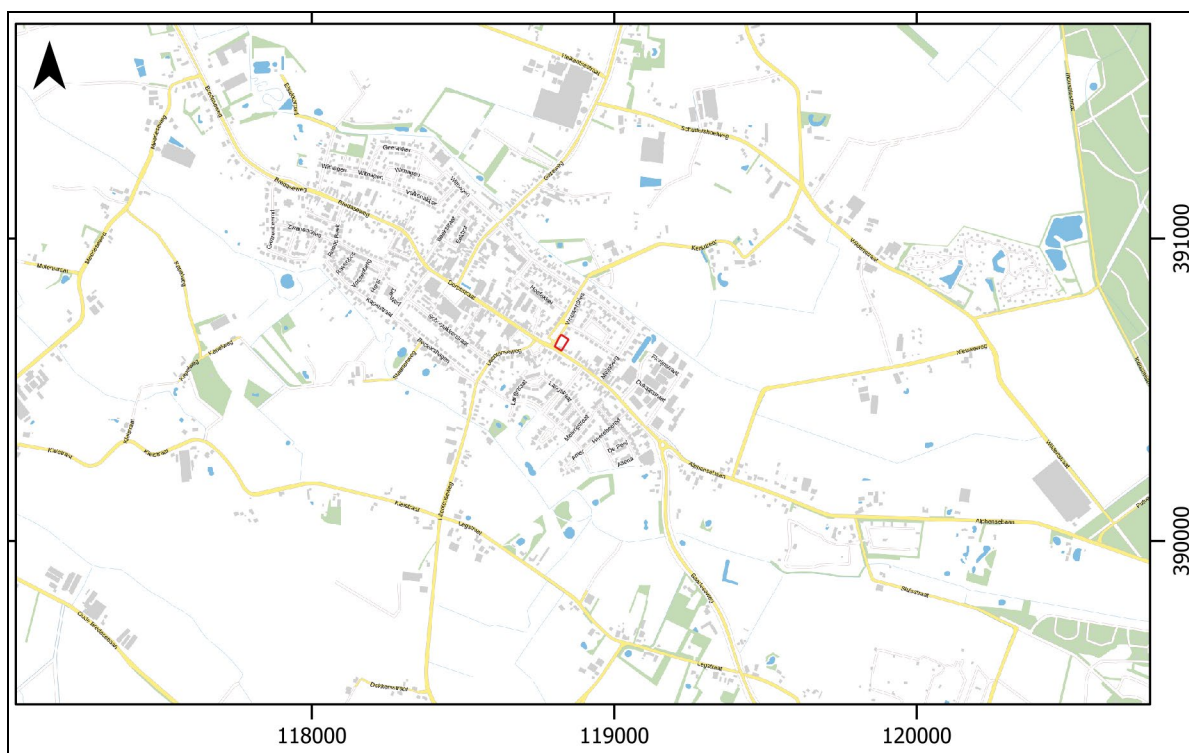
¹ Dit bestemmingsplan is door de Gemeente Alphen-Chaam vastgesteld op 14 juli 2016.

² Ras en Van Zessen, 2008

Deze actualisatie en uitbreiding van het bureauonderzoek mocht worden gecombineerd met het opstellen van een Programma van Eisen (PvE) voor een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven. Het Programma van Eisen is vervolgens door de Gemeente Alphen-Chaam goedgekeurd en vastgesteld.³

1.3 Opdrachtverlening en fasering

Op basis van de op 29 juli 2023 door SOB Research opgestelde offerte heeft Schoenmakers Advies Achtmaal B.V. op 12 september 2023 aan SOB Research opdracht verleend om het bureauonderzoek uit 2008 te actualiseren en een Programma van Eisen voor een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) op te stellen. Op 19 februari 2024 is door Schoenmakers opdracht verleend om het IVO-P uit te voeren. Na de opdrachtverlening is eerst gewerkt aan de voorbereiding en planning van het onderzoek. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 4 april 2024. De verkregen gegevens, de daaraan verbonden conclusies en het daarop gebaseerde advies, zijn uitgewerkt in een conceptrapport dat op 3 augustus 2024 ter beoordeling is voorgelegd aan de Gemeente Alphen-Chaam. Na de ontvangst van de beoordeling van het conceptrapport door de archeologisch adviseur van de gemeente, op 9 september 2024, zijn de gevraagde aanvullingen in het rapport verwerkt en is het rapport definitief gemaakt.

Afbeelding 2. De ligging van het plangebied (rood omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de Topografische Kaart. Bron: Topografische Kaart: Kadaster Geo-Informatie, 2023. Schaal 1: 25.000.

1.4 Doel van het onderzoek

1.4.1 Opgave

Het doel van het proefsleuvenonderzoek (IVO-P) was om na te gaan of er ter plaatse van het plangebied (behoudenswaardige) archeologische resten aanwezig waren.

³ Ras, 2024

Indien dit het geval was dienden onder andere de omvang, de stratigrafie, de ouderdom, de aard, de gaafheid en de conserveringstoestand van deze archeologische resten nader te worden bepaald. Het onderzoek en het daarop gebaseerde advies dienden tevens voldoende basis te bieden voor een besluit van de bevoegde overheid ten aanzien de noodzaak tot aanvullend archeologisch onderzoek.

1.4.2 Onderzoeksvragen

Op basis van het PvE dienden de volgende onderzoeksvragen/ onderzoeksaspecten, in voldoende detail onderbouwd en voor zover mogelijk, nader te worden belicht in de rapportage van het onderzoek: ⁴

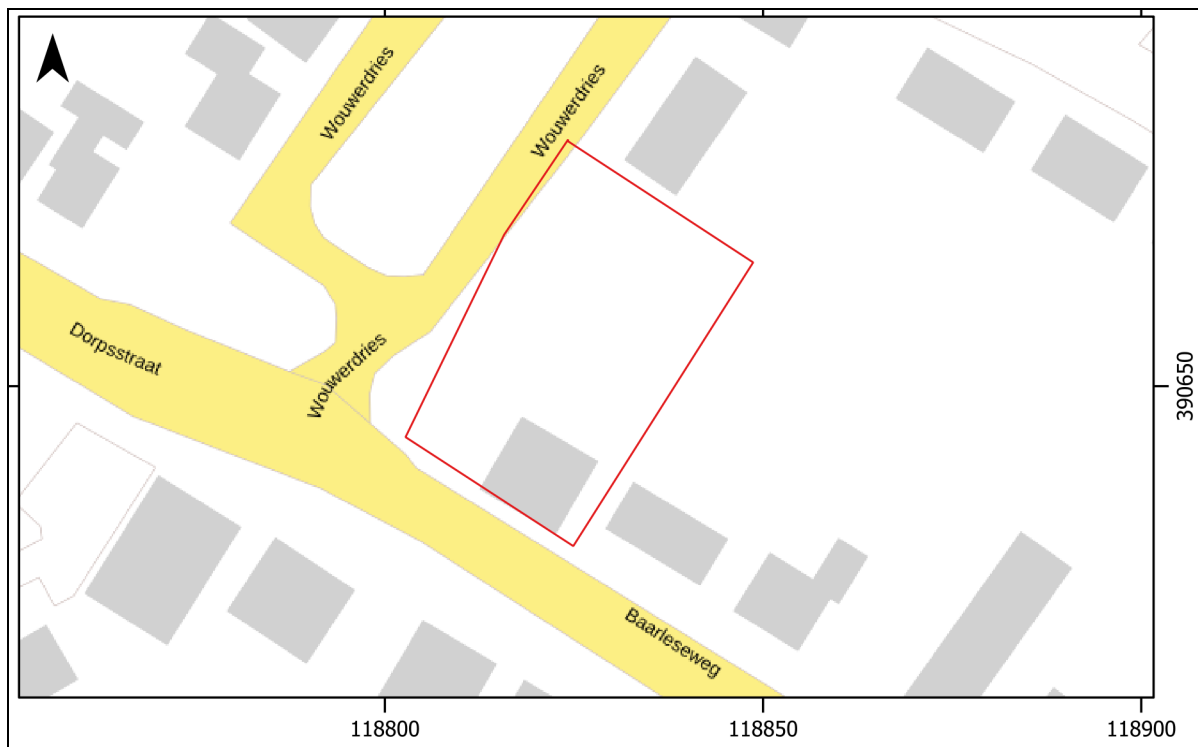
1. Wat is de geologische/ bodemkundige context van de archeologische resten?
2. Wat is de horizontale c.q. verticale spreiding van de aanwezige archeologische sporen en vondsten?
3. Wat is de ouderdom, c.q. fasering van de aanwezige archeologische resten en sporen?
4. Wat is de aard en samenhang van de archeologische sporen en structuren?
5. Zijn er dateerbare cultuur- en/of leeflagen aanwezig en wat is de fasering daarvan?
6. Wat is de aard van de aanwezige archeologische resten (aanwijzingen voor de uitoefening van beroepen of ambachten, economische status, voedsleconomie, enz.)?
7. Wat zijn de herkomstgebieden van de geïmporteerde artefacten?
8. Wat is de gaafheid en de fysieke kwaliteit van de archeologische resten en de aanwezigheid van bodemverstoringen?
9. Wat is de conserveringstoestand van organisch- en paleo-ecologisch materiaal en van metaal en de mogelijkheid tot de uitvoering van relevant specialistisch onderzoek?
10. Wat is de relatie met eerder ontdekte archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied en de regio waarin het plangebied is gelegen?
11. Wat is de relatie met de op de Kadastrale Kaart uit 1811 - 1832 weergegeven bebouwing?
12. Wat is het belang van de aanwezige archeologische resten?
13. Wat is de noodzaak - of het ontbreken daarvan - tot aanvullend archeologisch onderzoek bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen ter plaatse van het plangebied of de directe omgeving daarvan?

1.5 Onderzoeksteam

Het onderzoek is uitgevoerd door:

E. G. Noels	veldonderzoek
L. R. van Wilgen	voorbereiding en coördinatie, veldonderzoek, gegevensuitwerking en rapportage
J. E. van den Bosch	eindredactie en interne autorisatie

⁴ De onderzoeksvragen zijn integraal overgenomen uit het PvE (Ras, 2024).

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (rood omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de GBKN. Bron GBKN: Kadaster Geo-Informatie, 2023. Schaal 1: 1.000.

Afbeelding 4. De planschets met betrekking tot het plangebied Bron kaart: Schoenmakers, 2023.

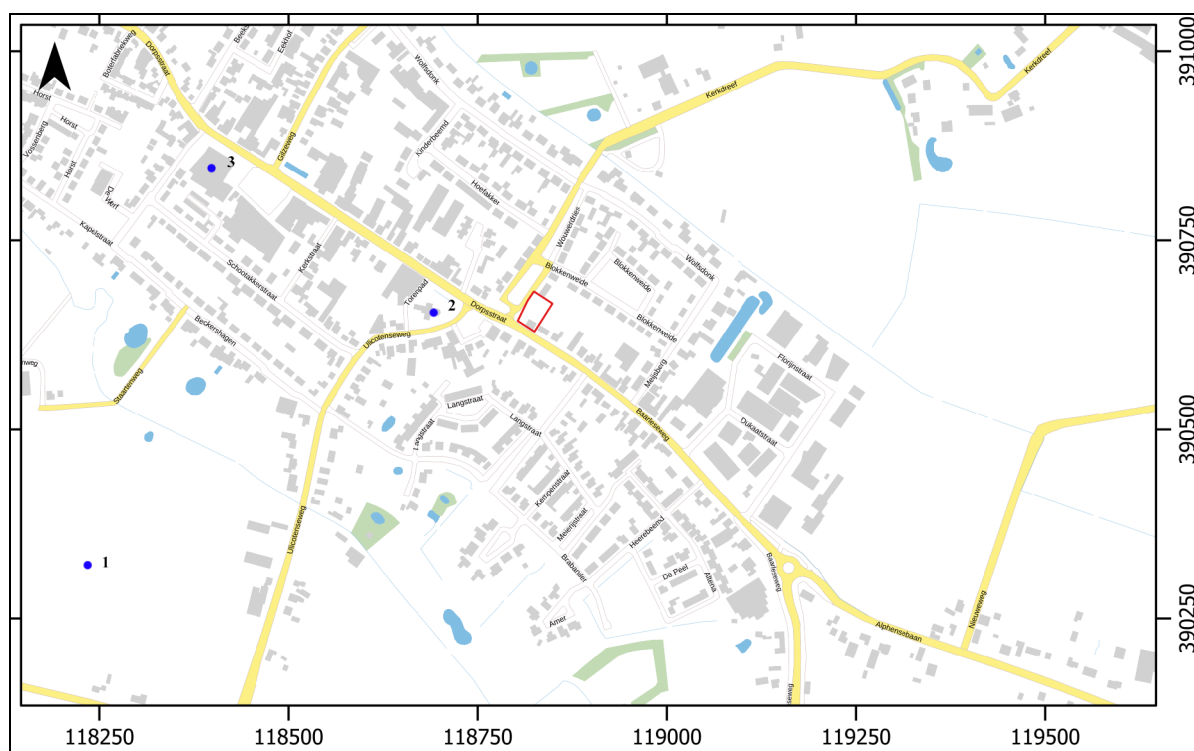
2. Archeologische verwachting ⁵

2.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

In de regio (het dekzandgebied van Noord-Brabant) kunnen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn uit de periode van het Paleolithicum t/m de Nieuwe Tijd. Op basis van de geologische context ter plaatse, door een plaggendek afgedekte (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Boxtel), mag worden aangenomen dat in het plangebied, in de top van de Afzettingen van de Formatie van Boxtel, archeologische vindplaatsen aanwezig kunnen zijn, daterend uit de periode van het Laat Paleolithicum t/m het eerste deel van de Late Middeleeuwen. Op en in het plaggendek kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Voor wat betreft archeologische vindplaatsen uit het Paleolithicum t/m het Neolithicum kunnen met name archeologische vindplaatsen worden verwacht met vuurstenen werktuigen en afslagen (vondststrooiing).

2.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Ter plaatse van het noordelijke deel van het plangebied wordt op de Archeologische Verwachtingen- en Beleidskaart van de Gemeente Alphen-Chaam en in ARCHIS3 een zone weergegeven waar een archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Dat betreft het onderzoek dat in 2008 door SOB Research is uitgevoerd. Ter plaatse van het westelijke deel van het plangebied wordt een zone weergegeven met een historische dorpskern. Ter plaatse van het oostelijke deel van het plangebied wordt een zone weergegeven met een hoge kans voor wat betreft de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen gerelateerd aan bewoning en landgebruik door landbouwers.

Afbeelding 5. De ligging van het plangebied (rood omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de Topografische Kaart. De voor het onderzoek relevante archeologische vondstmeldingen en waarnemingen die in ARCHIS staan zijn blauw gemarkeerd en genummerd. Bron: Topografische Kaart: Kadaster Geo-Informatie, 2023. Schaal 1: 25.000.

⁵ De tekst en de afbeeldingen van Hoofdstuk 2 zijn overgenomen uit het voor het onderzoek opgestelde PvE (Ras, 2024).

Ter plaatse van het noordelijke deel van het plangebied wordt op de kaart van Archis3 het eerder vermeldde archeologische onderzoek uit 2008 aangeduid. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn in het verleden geregistreerde archeologische onderzoeken uitgevoerd. Waar deze onderzoeken tot resultaten hebben geleid is op de kaart van Archis3 een archeologische waarneming/vondstmelding weergegeven (zie Afbeelding 5).

Op de kaart van Archis3 worden ter plaatse van het plangebied geen archeologische monumenten weergegeven. Op deze kaart worden ook binnen een afstand van circa 750 meter van het plangebied geen archeologische monumenten weergegeven. De overige, op grotere afstand van het plangebied gelegen archeologische monumenten zijn buiten beschouwing gelaten.

Op de kaart van Archis3 wordt ter plaatse van het plangebied geen archeologische vondstmeldingen/waarnemingen weergegeven. In de omgeving van het plangebied worden wel archeologische vondstmeldingen/waarnemingen weergegeven. Dit betreft:

1. Zaakidentificatie nr. 2684010100, Chaamse Beken (zie Afbeelding 5, de vondstmelding genummerd met '1'). Daar werden tijdens een Archeologische Begeleiding in 2015 geen archeologische sporen of indicatoren aangetroffen. Wel werden sporen van ontginning uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd aangetroffen.

2. Zaakidentificatie nr. 2087981100, Chaam, Nederlands Hervormde Kerk (zie Afbeelding 5, de vondstmelding genummerd met '2'). Daar werden tijdens een Archeologische Opgraving in 2000 resten van de 16de eeuwse kerk aangetroffen.

3. Zaakidentificatie nr. 2456182100, Chaam, Dorpsstraat (zie Afbeelding 5, de vondstmelding genummerd met '3'). Daar werd tijdens een archeologisch booronderzoek vastgesteld dat de bodem dusdanig was verstoord dat er geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig werd geacht.

De overige, op grotere afstand van het plangebied gelegen archeologische onderzoeken waarnemingen en vondstmeldingen zijn buiten beschouwing gelaten.

Het plangebied is gelegen binnen een zone met terrasafzettingsswellingen, afgedekt door (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Boxtel, afgedekt door een plaggendek. Het uiterst noordelijke deel van het plangebied is mogelijk gelegen ter plaatse van een zone met een dalvormige laagte zonder veen en wordt mogelijk afgedekt door een plaggendek.

Op de Paleogeografische Kaart met betrekking tot de periode rond 3850 voor Chr. wordt ter plaatse van het plangebied een dekzandgebied weergegeven.⁶ Het plangebied lag ten noorden van een beekdal. Deze situatie wordt ook weergegeven op de Paleogeografische Kaart met betrekking tot de periode rond 500 voor Chr., 100 A.D. en 1500 A.D.

Op de luchtfoto uit 2019 is zichtbaar dat er toen ter plaatse van het zuidelijke deel van het plangebied bebouwing aanwezig was. Ter plaatse van het overige deel van het plangebied was een tuin aanwezig (zie Afbeelding 6)

Ter plaatse van het plangebied ligt het maaiveld op een hoogte van circa 12.5 - 12.6 meter +NAP.

Op basis van de beschikbare geologische, archeologische en historische gegevens kan worden geconcludeerd dat er binnen het plangebied een grote kans bestaat op de aanwezigheid van archeologische resten.

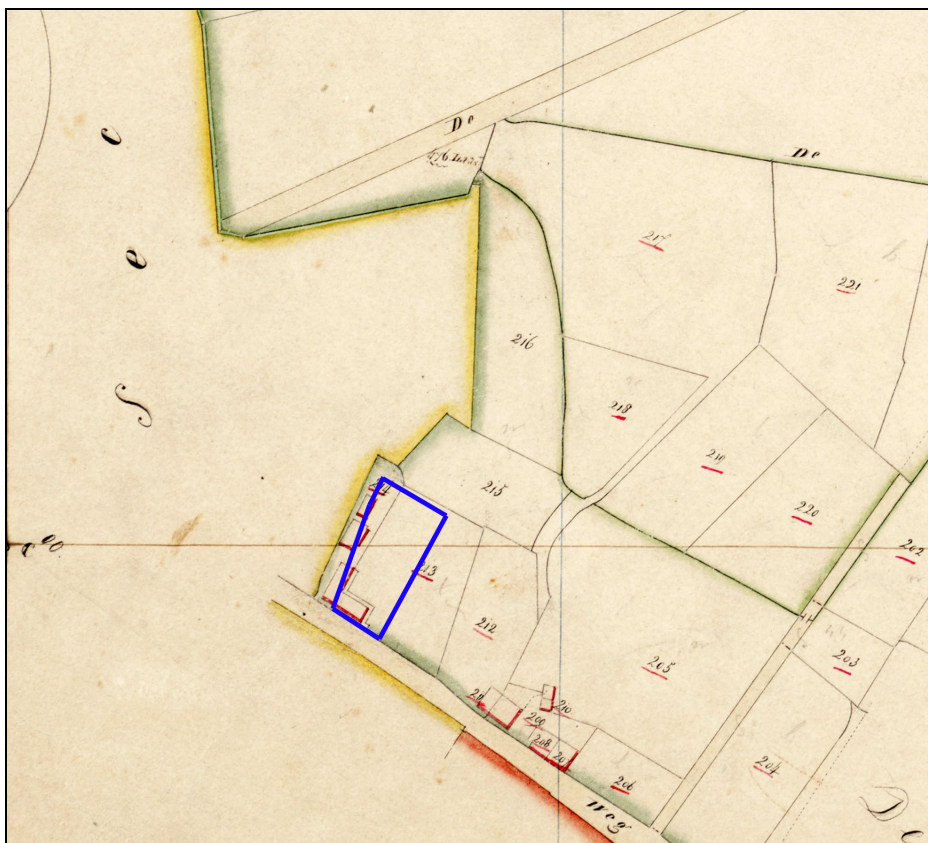
⁶ Vos en De Vries, 2013

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (rood omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van een luchtfoto uit 2019. Bron: Google-Earth, 2024.

Ter plaatse van het plangebied kunnen op en in de top van het dekzand archeologische resten aanwezig zijn uit de periode van het Laat Paleolithicum t/m de Late Middeleeuwen, vanaf een diepte van circa 0.6 - 0.8 meter beneden het maaiveld. Archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd kunnen aanwezig zijn op en in het plaggendek, direct beneden het huidige maaiveldniveau.

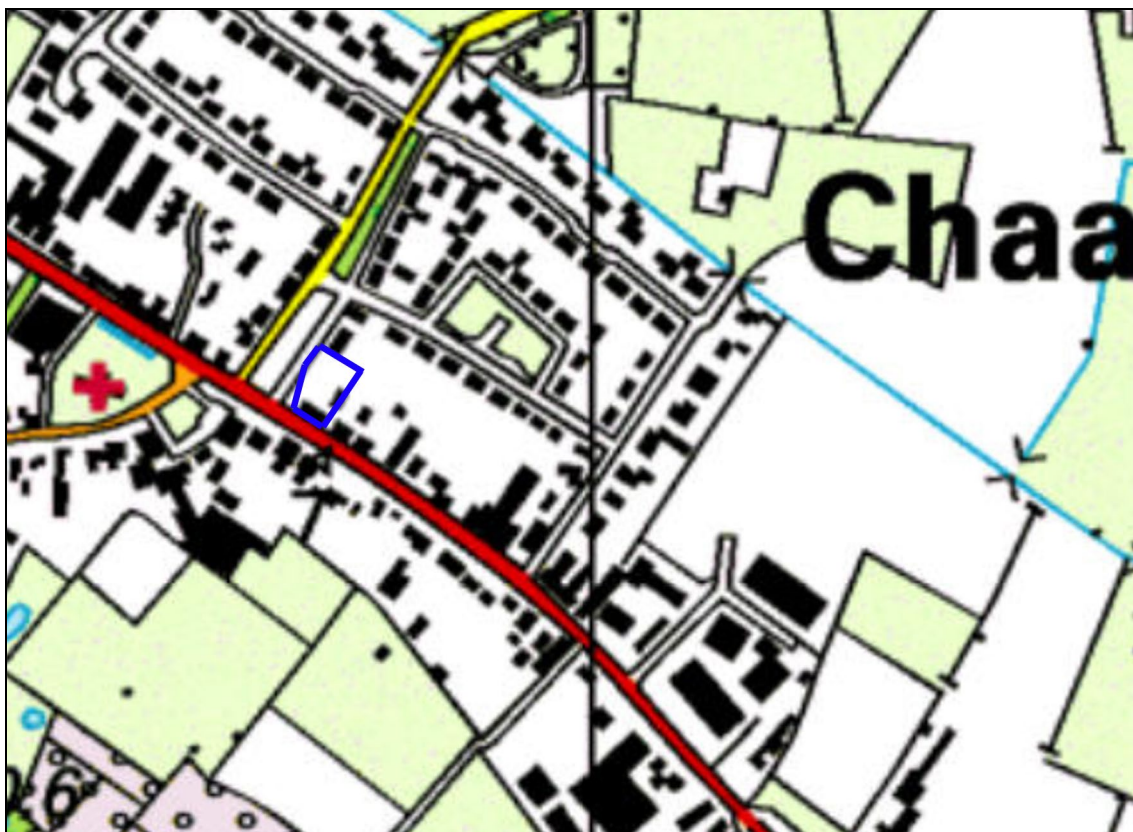
Ter plaatse van het zuidelijke deel van het plangebied is in ieder geval vanaf het begin van de 19de eeuw tot in de huidige tijd bebouwing aanwezig geweest (zie Afbeelding 7, 8 en 9). Ter plaatse van het westelijke deel van het plangebied is vanaf circa 1900 tot in de huidige tijd bebouwing aanwezig geweest. Op basis van deze constatering kan niet worden uitgesloten dat er ter plaatse van het plangebied eveneens in de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd (voorafgaand aan de 19de eeuw) bebouwing aanwezig kan zijn geweest, gerelateerd aan de dorpskern van Chaam. De huidige bebouwing is niet onderkelderd en werd gerealiseerd in de jaren '70 van de 20ste eeuw.

Afbeelding 7. De ligging van het plangebied (blauw omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de Kadastrale Kaart uit 1811 - 1832.

Afbeelding 8. De ligging van het plangebied (blauw omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de Topografische Kaart uit 1970.

Afbeelding 9. De ligging van het plangebied (blauw omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de Topografische Kaart uit 2000.

Bij het in 2008 uitgevoerde IVO-Overig werd in Boring nr. 1, direct op de top van het dekzand en direct onder het plaggendek, een mortellaag aangetroffen. In de meeste boringen werden in het plaggendek puinbrokken en puinbrokjes uit de Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe Tijd aangetroffen. Dit betreft mogelijk met de bemesting van het land aangevoerd materiaal, maar een *in-situ* herkomst kan niet worden uitgesloten.

Vanwege de aanwezigheid van de restanten van een B-horizont - en vanwege de aanwezigheid van een mortellaag en puinbrokken - kan worden aangenomen dat er een kans bestaat op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en/of de Nieuwe Tijd (tot circa 1811 A.D.). Op basis van historische gegevens kan worden aangenomen dat er in ieder geval archeologische resten aanwezig zullen zijn uit de periode vanaf 1811, ter plaatse van het zuidelijke en het westelijke deel van het plangebied. Daarnaast bestaat er een beperkte kans op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen uit de Romeinse Tijd.

Archeologische vindplaatsen uit het Laat Paleolithicum kunnen aanwezig zijn in de top van de C-horizont (0.7 - 1.0 meter beneden het maaiveld) en in de B-horizont (0.65 - 0.75 meter beneden het maaiveld). Ingegraven sporen van archeologische vindplaatsen uit de periode van het Mesolithicum t/m de Middeleeuwen kunnen aanwezig zijn in de top van de C-horizont en in de B-horizont. Een intacte leeflaag wordt voor deze laatste categorie vindplaatsen niet verwacht. Dergelijke horizonten zullen zijn verploegd bij de ontginning in de Late Middeleeuwen.

Voor archeologische vindplaatsen uit voornoemde perioden geldt dat vrijwel alle complextypen zouden kunnen voorkomen. Het zou hier immers kunnen gaan om nederzettingsterreinen, activiteitenzones, grafvelden, maar ook om akker- en/of weidegebieden, enz.

De bodemopbouw (en daarmee mogelijk aanwezige archeologische resten) lijkt nog grotendeels intact aanwezig te zijn.

2.3 Stratigrafie en diepte van vondstlagen

Het maaiveld ligt ter plaatse van het plangebied op een hoogte van circa 12.2 - 12.8 meter +NAP. Ter plaatse van het plangebied is een bodemopbouw aanwezig met een plaggendeek, op (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Boxtel.

Archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd kunnen worden verwacht op en in het plaggendeek, direct beneden het maaiveld.

Oudere archeologische resten kunnen worden verwacht op en in de (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Boxtel, vanaf een diepte vanaf circa 0.6 meter beneden het maaiveld.

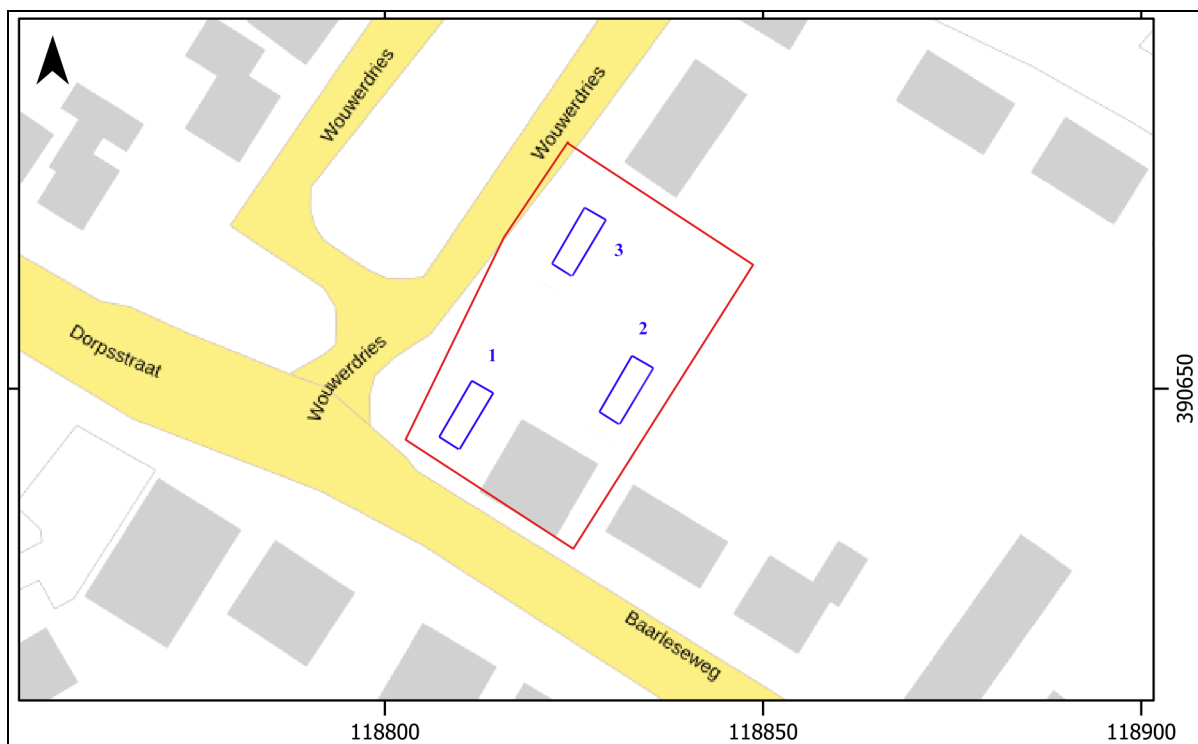
2.4 Gaafheid en conservering

Ter plaatse van een groot deel van het plangebied kan een vrijwel onverstoorde bodemopbouw worden verwacht. Ter plaatse van het zuidelijke deel van het plangebied kan de bodem verstoord zijn als gevolg van de aanwezigheid van bebouwing. Of er ook organische artefacten (leer, bot, hout) kunnen worden aangetroffen, is afhankelijk van de aard van de archeologische vindplaats en de conserveringsomstandigheden ter plaatse. Vermoedelijk zijn organische materialen hier zeer slecht geconserveerd, als gevolg van de hier aanwezige bodemopbouw en de lage grondwaterspiegel. Alleen in het geval van dieper ingegraven sporen, zou er mogelijk sprake kunnen zijn van een betere conservering.

3. Uitvoering: methoden en technieken

3.1 Inleiding

Om tot een voldoende betrouwbare archeologische waardestelling te komen, dienden op basis van het PvE binnen het plangebied 3 proefsleuven te worden aangelegd met een omvang van 10 x 4 meter en een gezamenlijke oppervlakte van 120 m² (zie Afbeelding 10). Het veldonderzoek van het IVO-P is uitgevoerd op 4 april 2024. Ten tijde van het veldonderzoek bestond het onderzoeksgebied uit een tuin met gras, struiken en bomen.

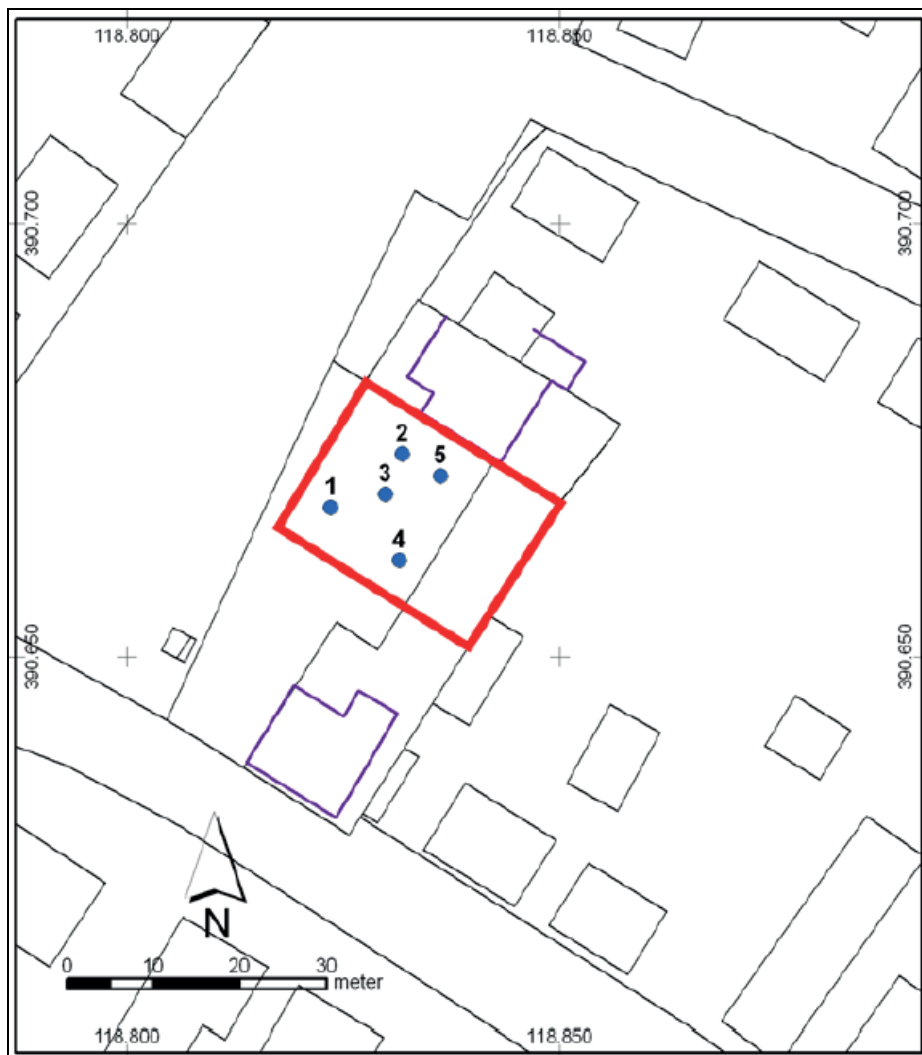

Afbeelding 10. De ligging van het plangebied (rood omkaderd), geprojecteerd op een uitsnede van de Topografische Kaart. De locaties van de proefsleuven, zoals vastgelegd in het PvE, zijn blauw omkaderd en genummerd. Bron: Topografische Kaart: Kadaster Geo-Informatie, 2023. Schaal 1: 1.000.

In 2008 is ten behoeve van het noordelijke deel van het huidige plangebied door SOB Research een Archeologisch Bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen (IVO-O) uitgevoerd.⁷ Bij het booronderzoek werd een grotendeels intacte bodemopbouw vastgesteld met een plaggendeek op (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden (voor de locaties van de boorpunten van het IVO-O, zie Afbeelding 11).

Op basis van de resultaten van het booronderzoek is de conclusie getrokken dat er geen reden was om de hoge archeologische verwachting bij te stellen en is geadviseerd om een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven te doen uitvoeren binnen de zones waar de bodem tot op een diepte van meer dan 0.50 meter beneden het maaiveld zou worden verstoord.

⁷ Ras en van Zessen, 2009

Afbeelding 11. De locaties van de boorpunten van het in 2008 door SOB Research uitgevoerde IVO-Overig binnen het toenmalige Plangebied Wouwerdries (rood omkaderd).

3.2 Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de BRL SIKB 4000 Archeologie (Versie 4.1, 2018), de KNA 4.1, Protocol 4003 IVO (2018) en het PvE.

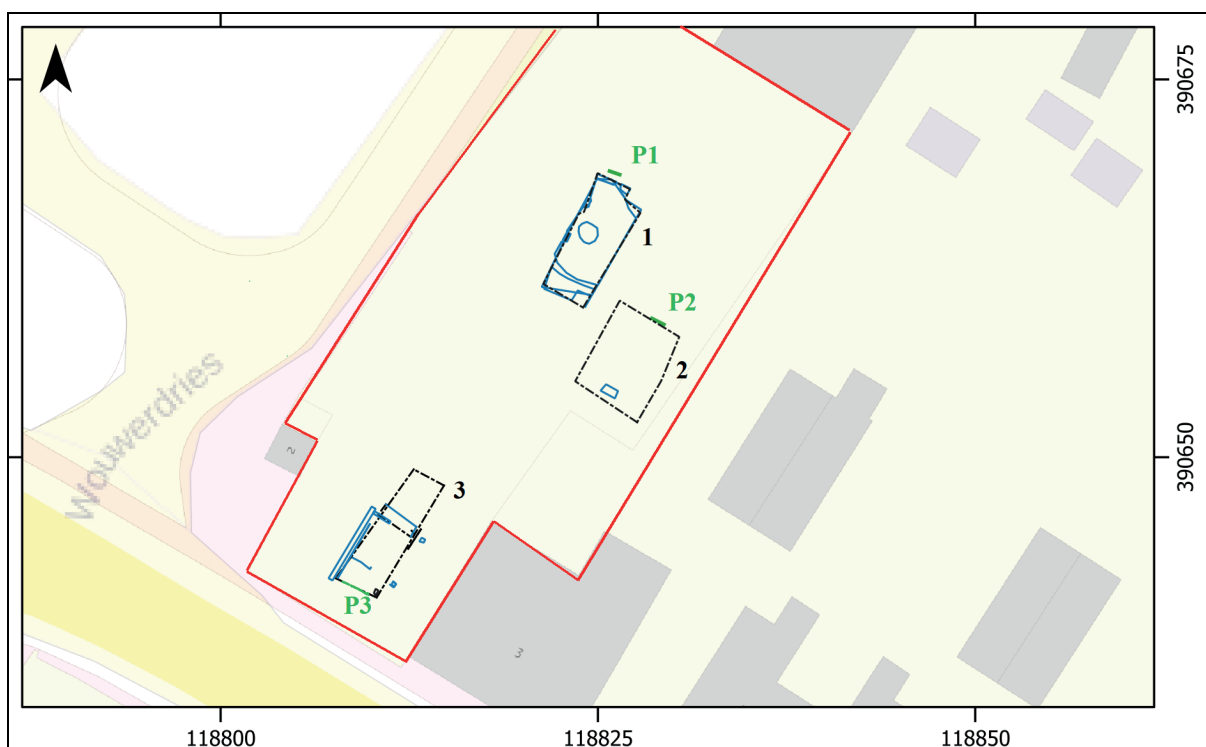
Het onderzoeksgebied (zie Afbeelding 12) wijkt af van het plangebied (zie Afbeelding 10). De reden dat hier moest worden afgeweken van het PvE was de aanwezigheid van een schutting en een dichte heg ter plaatse van het meest oostelijke deel van het onderzoeksgebied, achter het huis Baarleseweg nr. 3.

Bij uitzetten van de eerste proefsleuf (Proefsleuf nr. 1, naar het oorspronkelijke puttenplan Proefsleuf nr. 3) werd ook al snel duidelijk dat vanwege de aanwezigheid van grotere bomen aan de westkant en kleinere bomen en struikgewas aan de noordkant van het perceel de proefsleuven niet geheel conform het PvE konden worden uitgevoerd, maar dat er aanpassingen moesten worden gedaan. Omdat dit besluit direct moest worden genomen om geen vertraging in het werk op te lopen, is dit niet overlegd met het bevoegd gezag. Rekening houdend met de omstandigheden is tegelijkertijd ook de nummering van de proefsleuven aangepast. Proefsleuf nr. 1 is, rekening houdend met de bomen en het struikgewas, naar het oosten verschoven. Omdat proefsleuf nr. 1 aangepast moest worden aangelegd, moest ook voor wat Proefsleuf nr. 2 betreft een aanpassing worden gemaakt.

Vanwege de aanwezigheid van een schutting en een heg, maar ook vanwege ruimtegebrek voor de stort, is hier gelet op de beschikbare ruimte de keuze gemaakt om Proefsleuf nr. 2 in de vorm van een vierkante put van 6.5 x 6.5 meter aan te leggen. Voor het overige kon het onderzoek worden uitgevoerd in overeenstemming met het PvE en was er geen sprake van beperkingen.

Bij de uitvoering van het onderzoek vormden de weersomstandigheden een belemmerende factor. In de ochtend was sprake van zware regenval, gevolgd door een droge periode van circa 11.00 tot 14.30. Daarna volgden nog een paar forse onweersachtige stortbuien.

De hoogte van het maaiveld lag ter plaatse van Proefsleuf nr. 1 tussen 12.17 en 12.42 meter +NAP, ter plaatse van Proefsleuf nr. 2 tussen 12.33 en 12.52 meter +NAP en ter plaatse van Proefsleuf nr. 3 tussen 12.29 en 12.47 meter +NAP. De hoogte van het aangelegde vlak nr. 1 lag in Proefsleuf nr. 1 tussen 11.42 en 11.55 meter +NAP, ter plaatse van Proefsleuf nr. 2 tussen 11.46 en 11.64 meter +NAP en ter plaatse van Proefsleuf nr. 3 tussen 11.23 en 11.35 meter +NAP.

Afbeelding 12. De uitgevoerde proefsleuven binnen het ten opzichte van het plangebied kleinere onderzoeksgebied (rood omkaderd). Schaal 1: 400.

Bij de uitvoering van het onderzoek zijn de volgende methoden en technieken toegepast:

- Bij de aanleg van de proefsleuven is gebruik gemaakt van een graafmachine met een platte bak. Er is één vlak aangelegd, in de top van het dekzand. De aangelegde vlakken zijn handmatig opgeschaafd, voor zover de weersomstandigheden dit toelieten. Alle sporen en lagen zijn gedocumenteerd en beschreven. De in het vlak aanwezige sporen zijn aangekrast, waarna de sporen zijn ingemeten en het vlak ook fotografisch is gedocumenteerd.
- De locaties van de proefsleuven, de aanwezige sporen en de gedocumenteerde profielkolommen en de hoogteligging van het maaiveld, het begin- en eindvlak en van de aanwezige sporen, zijn vastgelegd met gebruikmaking van een GPS (GeoMax Zenith 06). De maximale onnauwkeurigheid van dit meetsysteem bedraagt +/- 2 centimeter.

- Aan de sporen werd een uniek spoornummer toegekend. Een beperkt deel van de sporen is (met een schop) gecoupeerd, waarna de coupes fotografisch en op tekening (schaal 1: 20) zijn gedocumenteerd. Het afwerken van de gecoupeerde sporen is uitgevoerd met een troffel. Bij het couperen van de (archeologische) sporen is hetzelfde spoornummer aangehouden. Ook bij het documenteren van de profielen zijn de spoor- en laagnummers gehandhaafd, zodat elk fenomeen driedimensionaal kan worden gekoppeld.
- Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een metaaldetector, waarmee zowel de aangelegde vlakken alsook de uitgegraven grond zijn onderzocht op de aanwezigheid van metaalvondsten.
- De archeologische vondsten zijn geborgen en van een identificatienummer voorzien. Er werden geen sporen aangetroffen waarvan de inhoud geschikt werd bevonden voor het nemen van monsters.
- De verwerking van het vondstmateriaal (wassen, tellen, wegen en determinatie door middel van een quickscan) is na de afronding van het veldonderzoek uitgevoerd in de vestiging van SOB Research te Westmaas. De tekeningen zijn gedigitaliseerd in een GIS-toepassing (Arcgis).
- De documentatie en de archeologische vondsten zijn in beheer bij SOB Research. Na de definitieve oplevering van het eindrapport zullen de vondsten en de digitale informatie worden overgedragen aan de provinciale depothouder, zullen het rapport en de digitale informatie worden gedeponereerd in het landelijke depot (Danseasy) en zal het rapport ook worden gedeponereerd in de database van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (Archis3).
- Alle kaarten in het rapport zijn zuid (onder) - noord (boven) georiënteerd, of wanneer dat niet het geval is, voorzien van een noordpijl.

4. Onderzoeksresultaten

4.1 Bodemopbouw

De bodemopbouw is door middel van drie profielkolommen gedocumenteerd en bestond ter plaatse van Profiel nr. 1 in Proefsleuf nr. 1 uit een opgebracht plaggendek (Aan, Spoor nr. 1001), met donkergrijs tot bruingrijs, zeer fijn, sterk humeus zand met puinspikkels en baksteenbrokjes, op een B/C-horizont met bruin, zeer fijn, roestig zand (Spoor nr. 1002), op een C-horizont met geelwit, fijn (dek)zand met sporen van bioturbatie (Spoor nr. 1002, zie Afbeelding 13).

Put nr. 1, Profiel nr. 1 NAP maaiveld: 12.37 meter +NAP

0.00 - 0.60	zand, donkergrijs tot bruingrijs, zeer fijn, sterk humeus, sterk doorworteld, met puinspikkels en baksteenbrokjes en -fragmenten (Spoor nr. 1001)
0.60 - 0.70	zand, bruin tot roodbruin, zeer fijn, roestig (Spoor nr. 1002)
0.70 - 0.90	zand, geelwit, zeer fijn, bioturbatie (Spoor nr. 1002)

Afbeelding 13. Proefsleuf nr. 1, Profiel nr. 1. De foto (Foto nr. 1) is genomen vanuit zuidelijke richting.

Ter plaatse van Profiel nr. 1 in Proefsleuf nr. 2 werd een bodemopbouw aangetroffen met een opgebracht plaggendek (Aan), met donkergrijs tot bruingrijs, zeer fijn, sterk humeus zand, met puinspikkels en baksteenbrokjes op een C-horizont van geelbruin, fijn (dek)zand met sporen van bioturbatie (zie Afbeelding 14).

Put nr. 2, Profiel nr. 1 NAP maaiveld: 12.33 meter +NAP

0.00 - 0.66	zand, donkergrijs tot bruingrijs, zeer fijn, sterk (Spoor nr. 1001)
0.66 - 0.84	zand, geelbruin, zeer fijn, bioturbatie (Spoor nr. 1002)

Afbeelding 14. Put nr. 2, Profiel nr. 1. De foto (Foto nr. 4) is genomen vanuit zuidelijke richting.

Ter plaatse van de zuidkant van Proefsleuf nr. 3 was tot op een diepte van 1.10 meter beneden het maaiveld (11.35 meter +NAP) de bodemopbouw verstoord.

Put nr. 3, Profiel nr. 1 NAP maaiveld: 12.45 meter +NAP

0.00 - 0.32	zand, geel, zeer fijn, met puinbrokjes (opgebracht, graszode)
0.32 - 0.36	zand, grijs, fijn (opgebracht)
0.36 - 0.68	zand, geel, gemêleerd (opgebracht)
0.68 - 0.80	zand, grijs, fijn, bruin gevlekt (opgebracht)
0.80 - 0.92	zand, geel, fijn, met humeuze brokken (opgebracht)
0.92 - 1.10	zand, zwart, sterk humeus, geel gevlekt (vulling greppel Spoor nr. 1011)

De top van het dekzand (C-horizont) werd aangetroffen op een diepte van circa 11.67 meter +NAP. De aangetroffen bodemopbouw met een plaggendeek, op (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden, is overeenkomstig de bevindingen van het in 2008 uitgevoerde booronderzoek in het noordelijke deel van het huidige plangebied (destijds Plangebied Wouwerdries).

Afbeelding 15. Proefsleuf nr. 3, Profiel nr. 1. De foto (Foto nr. 5) is genomen vanuit noordoostelijke richting.

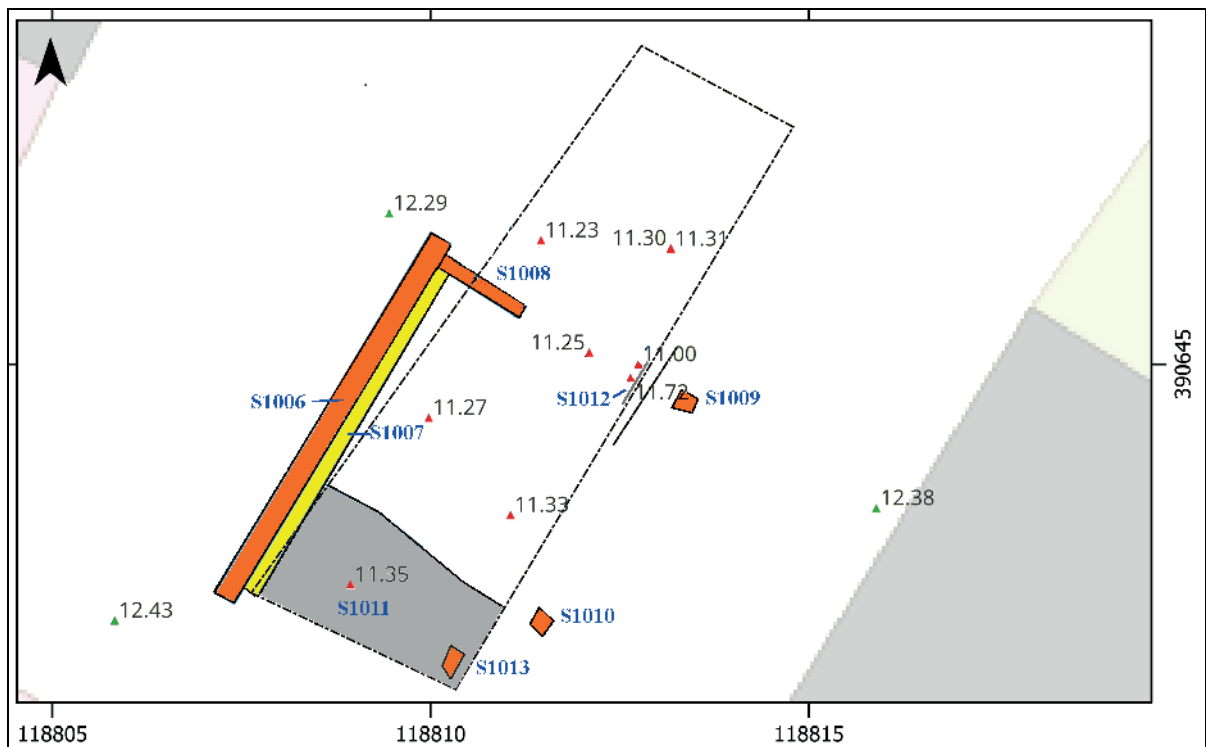
4.2 Archeologische sporen

Er zijn 12 spoornummers toegekend, waarvan Spoor nr. 1 en 2 betroffen het plaggendek (Spoor nr. 1001) en het dekzand (Spoor nr. 1002).

Er zijn 10 archeologische sporen gedocumenteerd. Dit betrof twee verstoringen (Spoor nr. 1003 en 1004), een kuil (Spoor nr. 1005), twee funderingen (Spoor nr. 1006 en 1008), een insteek (Spoor nr. 1007), drie poeren (Spoor nr. 1009, 1010 en 1013) en twee greppels (Spoor 1011 en 1012).

In Proefsleuf nr. 1 bleek de bodemopbouw vrijwel volledig te zijn verstoord. Alleen aan de noordrand resteerde een rand met een onverstoord bodemopbouw met een plaggendek (Spoor nr. 1001), op dekzand (Spoor nr. 1002). In de rest van de proefsleuf was er sprake van een grote verstoring met veel baksteenpuin (zie Afbeelding 16, Spoor nr. 1003). In deze verstoring was een tweede ronde verstoring zichtbaar met grijs zand (zie Afbeelding 16, Spoor nr. 1004). De vorm van de verstoring suggereert dat hier mogelijk een put aanwezig is geweest, die later is verwijderd. Door regenwater, snel opkomend grondwater en water dat vanaf het maaiveld de proefsleuf instroomde kwam het vlak al snel onder water te staan en was het maken van een goede vlakfoto onmogelijk.

In Proefsleuf nr. 2 werd nabij de zuidelijke profielwand een rechthoekige kuil aangetroffen (zie Afbeelding 16, Spoor nr. 1005). De vulling van de kuil bestond uit donkergrijs, fijn zand met baksteenbrokjes en veel kalkresten.

Afbeelding 18. De Sporenkaart van Proefsleuf nr. 3. Funderingen en poeren zijn oranje gemarkeerd, de insteek is geel gemarkeerd. De hoogtes van het maaiveld zijn aangeduid met groene driehoekjes, de hoogtes van het vlak zijn aangeduid met rode driehoekjes. Schaal 1: 100.

Afbeelding 19. Proefsleuf nr. 3, Spoor nr. 1006. De foto (Foto nr. 6) is genomen vanuit zuidoostelijke richting

Ter plaatse van Proefsleuf nr. 3 werden twee funderingen, een insteek en drie poeren aangetroffen. Deze bebouwingsresten kunnen worden gerelateerd aan de bebouwing die daar wordt weergegeven op de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832 (zie Afbeelding 7 en 20). Deze bebouwing dateerde waarschijnlijk van oorsprong uit de 18de eeuw.

Spoor nr. 1006 betrof een fundering met een lengte van 5.60 meter, waarop de westelijke gevelmuur van een woonhuis heeft gerust (zie Afbeelding 18 en 19). De zuidwest - noordoost georiënteerde fundering was anderhalf steens breed (29 centimeter) en was opgebouwd uit koppen- en strekkenlagen met gele bakstenen met een formaat van 18.0/ 18.5 x 8.0/ 8.5 x 4.0/ 4.5 centimeter. Er waren maximaal 7 steenlagen bewaard gebleven. De bovenkant muur lag op een diepte van 12.09 meter +NAP, de onderkant op 11.81 meter +NAP. De 5-lagenmaat bedroeg 26 centimeter. Als specie was kalkmortel gebruikt. Op een foto van het woonhuis van vóór de sloop is zichtbaar dat in de westelijke gevel op het niveau van de begane grond een raam heeft gezeten (zie Afbeelding 20).⁸ Spoor nr. 1007 betrof de insteek van deze fundering. Spoor nr. 1008 betrof een zuidoost - noordwest georiënteerde 1-steens brede fundering die haaks op de fundering Spoor nr. 1006 aansloot en eveneens was opgetrokken uit koppen-strekken lagen en met dezelfde soort bakstenen. Van deze fundering resteerden nog drie steenlagen. Dit spoor betrof, afgaande op de breedte, waarschijnlijk de fundering van een binnenmuur.

Afbeelding 20. Foto van het woonhuis dat al wordt weergegeven op de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832 en dat waarschijnlijk in de jaren '70 van de 20ste eeuw is gesloopt om plaats te maken voor de huidige bebouwing. Bron: bewoner van het woonhuis Baarleseweg nr. 3.

⁸ Deze foto was in het bezit van de huidige bewoner van huisnummer 3, die ons er een foto van liet maken.

Spoor nr. 1009, 1010 en 1013 betroffen vierkante bakstenen poeren met een omvang van 27.5 x 27.5 centimeter aan de bovenkant (zie Afbeelding 18). In de poeren waren oranje bakstenen met een formaat van 17.5 x 8.5 x 4 centimeter verwerkt. Het is aannemelijk dat op de poeren grondbalken hebben gerust, waarop een houten vloer was aangebracht.

Afbeelding 21. Proefsleuf 3, Vlak nr. 1. Op de voorgrond de gedempte greppel Spoor nr. 1011, iets verder in de sleuf de greppel Spoor nr. 1012. De foto (Foto nr. 7) is genomen vanuit zuidelijke richting.

Spoor nr. 1011 betrof een gedempte greppel die vanaf de zuidelijke profielwand tot maximaal 1.70 meter in noordelijke richting in het vlak van de proefsleuf doorliep. De sterk gemêleerde vulling bestond uit donkergrijs, lichtgrijs en grijsbruin, zeer fijn, humeus zand (zie Afbeelding 18 en 21). Deze greppel diende naar alle waarschijnlijkheid als bermgreppel langs de Baarleseweg en zal in de 18de eeuw zijn gedempt, voorafgaand aan de bouw van het huis dat op de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832 wordt weergegeven. Het huis waarvan in de proefsleuf de funderingen Spoor nr. 1006 en 1008 en de poeren Spoor nr. 1009, 1010 en 1013 zijn aangetroffen.

Spoor nr. 1012 betrof een greppel met een breedte van circa 1.2 meter en een maximale diepte van 0.75 meter. De vulling bestond uit donkergrijs tot zwart, fijn zand (zie Afbeelding 21 en 22).

Afbeelding 22. Coupe van de greppel Spoor nr. 1012

Vanwege het ontbreken van direct dateerbaar vondstmateriaal in de beide greppels konden deze niet nader worden gedateerd. Beide greppels zijn op basis van stratigrafie in ieder geval ouder dan de bebouwing die op de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832 wordt weergegeven en stammen mogelijk uit de Late Middeleeuwen of de Nieuwe Tijd Vroeg/ Midden. De funderingen, poeren en de kuil in Proefsleuf nr. 2 dateren uit de Nieuwe Tijd Midden/ Nieuwe Tijd Laat.

4.3 Archeologisch vondstmateriaal

4.3.1 Inleiding

Er zijn bij het onderzoek geen artefacten uit de vondstcategorieën aardewerk, metaal, dierlijk bot en glas aangetroffen. Wel zijn uit de fundering Spoor nr. 1006 twee bakstenen bemonsterd.

4.3.2 Bouwmateriaal

Uit fundering Spoor nr. 1006 zijn twee bakstenen bemonsterd. Baksteen nr. 1 betreft een gele baksteen met een formaat van 17 x 8 x 4 centimeter met resten kalkmortel en een gewicht van 1186 gram. .

4.4 Uitwerking en deponering

Het vondstmateriaal, dat bestond uit twee bakstenen, zal onder de daartoe geldende voorwaarden worden overgedragen aan het Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant.

5. Waardering

Ter plaatse van Proefsleuf nr. 3 zijn archeologische sporen aangetroffen, die kunnen worden aangemerkt als een onderdeel van een potentieel behoudenswaardige archeologische vindplaats.

Het waarderen van een archeologische vindplaats in overeenstemming met de KNA 4.1, Deel II, Bijlage IV (Waarderen van vindplaatsen), houdt in dat de kwaliteit van het bodemarchief wordt bepaald. Dit geschiedt op basis van een waardering van - en het toekennen van een score aan - de belevingsaspecten, de fysieke criteria en de inhoudelijke criteria. Eerst wordt nagegaan of een vindplaats vanwege de belevingswaarde, of op basis van de parameters 'schoonheid' of 'herinneringswaarde', als behoudenswaardig kan worden aangemerkt. Het komt zelden voor dat deze criteria van toepassing zijn.

Bij de fysieke waardebeoordeling van een archeologische vindplaats wordt een score toegekend op basis van de criteria 'gaafheid' en 'conservering'. Een vindplaats wordt in principe als behoudenswaardig aangemerkt wanneer er sprake is van een totaalscore van ten minste vijf punten. Vervolgens dient de archeologische vindplaats ook te worden gewaardeerd op basis van inhoudelijke criteria (het wetenschappelijk belang). Deze wetenschappelijke waarde wordt gebaseerd op de toekenning van een score voor de criteria 'zeldzaamheid', 'informatiewaarde', en 'ensemblewaarde'. Zo kunnen vindplaatsen die middelmatig tot laag scoren op basis van de fysieke kwaliteit toch als behoudenswaardig worden aangemerkt op basis van hun wetenschappelijk belang. Dit is het geval wanneer er sprake is van een totaalscore van zeven punten of meer voor wat betreft de inhoudelijke kwaliteit.

Bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering dient ten slotte te worden nagegaan of het criterium 'representativiteit' van toepassing is. Indien dat het geval is, kan een voorstel worden gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	niet van toepassing		
	Herinneringswaarde	van toepassing		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2	
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1
	Informatiewaarde			1
	Ensemblewaarde			1
	Representativiteit	n.v.t.		

Tabel 3. Scoretabel waarderingscriteria van de archeologische vindplaats ter plaatse van Proefsleuf nr. 31 en 32.

Waardering op basis van belevingsaspecten

Schoonheid: dit belevingsaspect is niet van toepassing, omdat er geen sprake is van een zichtbaar landschapselement

Herinneringswaarde: dit belevingsaspect is van toepassing. De bewoner van het huidige pand Baarleseweg 3 heeft in de voorganger gewoond en heeft daar ook documentatie van (zie Afbeelding 20).

Waardering op basis van fysieke criteria

Gaafheid: de gaafheid wordt als middelhoog aangemerkt, op basis van de volgende parameters: de aanwezigheid van archeologische sporen, de gaafheid van de sporen en de aanwezigheid van een ten dele intacte en een ten dele verstoorde stratigrafie.

Conservering: de conservering wordt als middelhoog aangemerkt, op basis van volgende parameters. De conservering van de anorganische artefacten is goed. Aangezien er geen metalen voorwerpen, botmateriaal of hout zijn aangetroffen, kunnen over de conserveringstoestand van deze materiaalcategorieën geen nadere uitspraken worden gedaan. Het is aannemelijk dat er sprake is van slechte conserveringsomstandigheden voor wat betreft (onverbrand) organisch materiaal.

Op basis van het aspect fysieke kwaliteit moet de aangetroffen archeologische vindplaats als niet behoudenswaardig worden aangemerkt (score 4 punten).

Waardering op basis van inhoudelijke criteria

Het betreft een archeologische vindplaats waar archeologische resten uit de Nieuwe Tijd, mogelijk Late Middeleeuwen zijn aangetroffen. Het is niet met zekerheid te zeggen of de aangetroffen, niet op basis van vondstmateriaal te dateren greppels uit de Late Middeleeuwen stammen, dan wel uit de Nieuwe Tijd. De vindplaats vormt slechts een beperkte aanvulling op de kennis over de potentie van het bodemarchief in Chaam en de Gemeente Alphen-Chaam

De zeldzaamheid, de informatiewaarde en de ensemblewaarde van deze vindplaats worden dan ook als laag aangemerkt.

Ook op basis van het aspect inhoudelijke kwaliteit moeten de aangetroffen archeologische resten als niet behoudenswaardig worden aangemerkt (score 3 punten).

Zowel op basis van de fysieke alsook de inhoudelijke criteria, zoals vastgelegd in de KNA 4.1, Deel II, Bijlage IV (Waarderen van vindplaatsen), is sprake van een als niet behoudenswaardig aan te merken archeologische vindplaats.

6. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

6.1 Samenvatting en conclusies

Het archeologisch onderzoek in de vorm van een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) is uitgevoerd in het kader van de vergunningprocedure voor de ondergrondse sloop van de bestaande woning en de realisatie van vier grondgebonden woningen (twee twee-onder-een-kap woningen), ter plaatse van de Baarleseweg 1 en 3 te Chaam (Gemeente Alphen-Chaam). De oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 0.11 hectare.

De belangrijkste voorziene bodemverstoringen betreffen de ondergrondse sloopwerkzaamheden van de bestaande bebouwing en de aanleg van de bouwputten voor de nieuwe woningen en de sleuven voor de kabels en leidingen.

Op de kaart van het vigerende ‘Bestemmingsplan Chaam 2015’ wordt ter plaatse van het plangebied een zone weergegeven met een archeologische dubbelbestemming (Waarde – Archeologie). Voor een dergelijke zone geldt op basis van artikel 20 van de bestemmingsplanregels een archeologische onderzoeksverplichting wanneer daar in het kader van een bestemmingsplanwijziging of de aanvraag van een omgevingsvergunning bodemverstoringen werden voorzien met een oppervlakte van meer dan 100 m² en met een diepte van meer dan 0.3 meter beneden het maaiveld.

In het kader van de vergunningprocedure moest dan ook een Archeologisch Bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen (IVO-Overig) worden uitgevoerd, als eerste stap in de Archeologische Monumentenzorgcyclus. Voor het noordelijke deel van het plangebied was door SOB Research in 2008 al een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd. Op basis van de onderzoeksresultaten is toen geconcludeerd dat de planrealisatie ter plaatse van het plangebied zou kunnen leiden tot een verstoring van mogelijk aanwezige archeologische waarden. In het kader van de huidige planvorming heeft de Gemeente Alphen-Chaam verzocht het onderzoek uit 2008 te actualiseren en uit te breiden met het zuidelijke deel van het plangebied. Deze actualisatie en uitbreiding van het bureauonderzoek mocht worden gecombineerd met het opstellen van een Programma van Eisen (PvE) voor een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven. Het Programma van Eisen is vervolgens door de Gemeente Alphen-Chaam goedgekeurd en vastgesteld.

Op basis van de op 29 juli 2023 door SOB Research opgestelde offerte heeft Schoenmakers Advies Achtmaal B.V. op 12 september 2023 aan SOB Research opdracht verleend om het bureauonderzoek uit 2008 te actualiseren en een Programma van Eisen voor een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) op te stellen. Op 19 februari 2024 is door Schoenmakers opdracht verleend om het IVO-P uit te voeren. Na de opdrachtverlening is eerst gewerkt aan de voorbereiding en planning van het onderzoek. Het veldonderzoek is uitgevoerd op 4 april 2024. De verkregen gegevens, de daaraan verbonden conclusies en het daarop gebaseerde advies, zijn uitgewerkt in een conceptrapport dat op 3 augustus 2024 ter beoordeling is voorgelegd aan de Gemeente Alphen-Chaam. Na de ontvangst van de beoordeling van het conceptrapport door de archeologisch adviseur van de gemeente, op 9 september 2024, zijn de gevraagde aanvullingen in het rapport verwerkt en is het rapport definitief gemaakt.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Ter plaatse van Proefsleuf nr. 2 en 3 is een grotendeels intacte bodemopbouw aangetroffen met een plaggendeek, op (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden. Ter plaatse van Proefsleuf nr. 1 werd een verstoorde bodemopbouw vastgesteld. Het maaiveld lag op een hoogte van 12.52 - 12.17 meter +NAP.

De top van het dekzand (C-horizont) werd aangetroffen op een diepte van circa 11.67 meter +NAP. De aangetroffen bodemopbouw was in overeenstemming met wat op basis van het eerder uitgevoerde booronderzoek (IVO-Overig) kon worden verwacht.

- Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek 12 spoornummers toegekend, waarvan Spoor nr. 1 en Spoor nr. 2 waren gereserveerd voor het plaggendek (Spoor nr. 1001) en het dekzand (Spoor nr. 1002). Er zijn 10 archeologische sporen gedocumenteerd, Dit betrof twee verstoringen (Spoor nr. 1003 en 1004), een kuil (Spoor nr. 1005), twee funderingen (Spoor nr. 1006 en 1008), een insteek (Spoor nr. 1007), drie poeren (Spoor nr. 1009, 1010 en 1013) en twee greppels (Spoor nr. 1011 en 1012).

- De aangetroffen funderingen en de poeren kunnen worden gerelateerd aan een huis dat op de Kadastrale Kaart (Minuutplan) uit 1811 - 1832 wordt weergegeven en dat waarschijnlijk in de 18de eeuw is gebouwd. Bij het ontbreken van duidelijk herkenbare punten om te kunnen georefereren, wordt een plot van de sporenkaart op oude kaarten in dit geval niet zinvol geacht. De twee greppels dateren uit een eerdere periode en zouden uit de Late Middeleeuwen of de Nieuwe Tijd Vroeg/ Midden kunnen dateren. Vanwege het ontbreken van vondstmateriaal kunnen hier geen nadere uitspraken over worden gedaan.

6.2 Aanbevelingen

Zowel op basis van de fysieke alsook de inhoudelijke criteria, zoals vastgelegd in het Deelproces Waarderen van de KNA 4.1, Bijlage IV, is sprake van een als niet behoudenswaardig aan te merken archeologische vindplaats.

De bij het IVO-P aangetroffen baksteenmonsters zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot Bodemvondsten van de Provincie Noord-Brabant. Er zijn geen nadere conserveringsmaatregelen noodzakelijk om het te deponeren materiaal te stabiliseren.

Op basis van de uit het proefsleuvenonderzoek verkregen resultaten wordt de uitvoering van aanvullend archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht.

Literatuur

- RAAP: Archeologische Beleidskaart ‘Begraven op een eiland’, Archeologische verwachtingen- en beleidskaart Gemeente Alphen-Chaam; RAAP, Weesp: 2021
- Ras, J. en J. W. van Zessen: Archeologisch Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen Plangebied Wouwerdries, Chaam, Gemeente Alphen-Chaam; SOB Research, Heinenoord: 2008
- Ras, J.: Programma van Eisen Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Plangebied Baarleseweg 1-3, Chaam, Gemeente Alphen-Chaam, versie 240201-DEF, SOB Research, Heinenoord: 2024
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA), versie 2.0; RCE, Amersfoort: 2018 (<http://noaa.rce.rnatoolset.net/Viewer>)
- SIKB/ CCvD Archeologie: Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1); SIKB/ CCvD Archeologie, Gouda: 2018
- SIKB/ CCvD Archeologie: Beoordelingsrichtlijn SIKB 4000 Archeologie (BRL, versie 4.1); SIKB/ CCvD Archeologie, Gouda: 2018

Verklarende woordenlijst

antropogeen	door menselijk handelen
C14 datering	bepaling van het gehalte aan radioactieve koolstof (C14) van organisch materiaal (hout, houtskool, schelpen, etc.) waaruit de ouderdom kan worden afgeleid. Deze ouderdom wordt opgegeven in jaren voor 1950 A.D.
dekzand	fijn zand, voornamelijk afgezet door wind
differentiële klink	verschijnsel waarbij zones door geologische of fysische processen laag of hoog ten opzichte van elkaar komen te liggen; ook wel omgekeerde klink of reliëfinversie genoemd
dy	organische afzetting, bestaande uit fijn verdeelde afgestorven plantenresten, in stilstaand water bezonken
erosie	verzamelnaam voor processen die het aardoppervlak aantasten en los materiaal afvoeren. Dit vindt voornamelijk plaats door de inwerking van wind, ijs of stromend water
eutroof veen	veen dat is ontstaan in een voedselrijk milieu
fluviaal	onder invloed van een rivier
geul	rivier- of kreekbedding
gyttja	organische afzetting, bestaande uit fijn verdeelde afgestorven plantenresten, in stilstaand water bezonken
Hollandveen	Alle veenpakketten die gedurende het Holocene zijn ontstaan met uitzondering van het basisveen. De definitie van 'Hollandveen' betreft dus in feite bijna alle veenpakketten die gedurende de afgelopen 8.000 jaar zijn ontstaan
Holocene	jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: circa 10.000 jaar voor Chr. tot heden)
in situ	bewaard gebleven binnen de oorspronkelijke context/ locatie; dit met name met betrekking tot onverstoorte archeologische sporen en vondsten
klink	maaiveldafval van veen- en kleigronden door ontwatering, oxidatie van organisch materiaal en krimp
meanderen	zich bochtig door het landschap slingeren (van waterlopen)
mesotroof veen	veen, dat in matig voedselrijk milieu is ontstaan
oligotroof veen	veen dat is ontstaan in voedselarm, relatief droog milieu
oxidatie	(traag) verbrandingsproces van organisch materiaal in reactie met zuurstof

Pleistoceen	geologisch tijdperk dat ongeveer 2.6 miljoen jaar geleden begon. De tijd van de IJstijden, maar ook van gematigd warme perioden. Het Pleistoceen eindigde met het begin van het Holocene
pollenanalyse	statistische studie van stuifmeelkorrels en sporen, die in sedimenten gevonden worden. Doel is onder meer milieureconstructie
sediment	afzetting gevormd door bezinksel of neerslag

Bijlage 1

Administratieve gegevens

Projectnaam:	Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven Plangebied Baarleseweg 1 - 3, Chaam, Gemeente Alphen-Chaam	
SOB Research Project nr.	3029-2309	
Opdrachtgever:	Schoenmakers Advies Achtmaal B.V. Molenzicht 2, 4881 BW Zundert Contactpersoon: mevrouw F. Boomaerts Tel.: 076 - 5990340 E-mail: femke@schoenmakers-ontwerp.nl	
Uitvoerder:	SOB Research Hofweg 13, Heinenoord Postbus 5060, 3274 ZK Heinenoord Tel.: 0186 - 604 432 E-mail: sobresearch@wxs.nl Website: https://www.sobresearch.nl	
Bevoegde overheid:	College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Alphen-Chaam Postbus 3, 5130 AA Alphen Contactpersoon: mevrouw E. de Rooij Tel.: 088 - 3821623 E-mail: erfgoed@abg.nl	
Archeologisch adviseur van de bevoegde overheid:	Regio West-Brabant Postbus 503, 4870 AM Etten-Leur Contactpersoon: mevrouw F. Timmermans Tel.: 076 - 5027229 E-mail: regioarcheologie@west-brabant.eu	
Aanleiding onderzoek:	Aanvraag omgevingsvergunning.	
Opdracht:	12 september 2023	
Veldonderzoek:	4 april 2024	
Conceptrapport:	2 augustus 2024	
Definitief rapport:	11 september 2024	
Provincie:	Noord-Brabant	
Gemeente:	Gemeente Alphen-Chaam	
Plaats:	Alphen	
Toponiem:	Baarleseweg 1-3	
Kadastrale gegevens:	Kadastrale Gemeente Chaam, Sectie E, nr. 3762 en 5481.	
Huidig grondgebruik:	Bebouwing, verharding en tuin.	
Toekomstige situatie:	Bebouwing (nieuwbouw), verharding en tuin.	
Kaartblad:	50BZ	
Geologie:	Antropogeen plaggendek, op (dekzand-) Afzettingen van de Formatie van Boxtel.	
Geomorfologie:	Bebouwde kom	
Bodemtype:	Bebouwde kom	
NAP-hoogte maaiveld:	12.17 - 12.52 meter +NAP.	
Coördinaten plangebied:	Zuidwest:	118.802/ 390.643
	Zuidoost:	118.824/ 390.628
	Noordwest:	118.824/ 390.681
	Noordoost:	118.848/ 390.667

Oppervlakte plangebied:	Circa 1100 m².
Oppervlakte onderzoeksgebied:	Circa 1100 m².
Kaart plangebied:	Zie Afbeelding 2 en 3.
CMA/ AMK-status:	N.v.t.
CAA -nr.:	N.v.t.
CMA -nr.:	N.v.t.
ARCHIS-Monument nr.:	N.v.t.
ARCHIS-Vondstmelding nr.:	N.v.t.
ARCHIS-Waarneming nr.:	N.v.t.
Onderzoeksmelding Archeologisch Bureauonderzoek (Zaakidentificatie nr.)	2213854100
ARCHIS-Onderzoeksmelding nr.:	5553955100
Deponering:	Depothouder: het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant, namens deze: Contactpersoon voor de selectie/ de-selectie van vondstmateriaal: de Provinciaal Archeoloog van de Provincie Noord-Brabant, de heer M. P. W. Meffert Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch Tel.: 073 - 6808020 Mob.: 06 - 55686558 E-mail: mmeffert@brabant.nl Deponering vondstmateriaal: Provinciaal Depot Bodemvondsten van de Provincie Noord-Brabant Waterstraat 16, 5211 JD 's-Hertogenbosch Depotbeheerder: de heer M. den Hartog Tel.: 073 - 6812812 Mob.: 06 - 18303225 E-mail: mdhartog@brabant.nl archeologie@brabant.nl
Deponering digitale documentatie:	E-depot (https://www.archeodepot.nl)

Bijlage 2

Archeologische en geologische tijdschaal

Geologische en archeologische tijdschaal												
Geologische perioden				Archeologische perioden								
Tijdvak	Chronostratigrafie		Datering	Tijdperk		Datering						
Holoceen	Laat Subatlanticum		1150 tot heden	nieuwe tijd	C	1850 tot heden						
					B	1650-1850						
					A	1500-1650						
	Vroeg Subatlanticum		450 v C.-1150 n C.	middeleeuwen	laat	1050-1500						
					vroeg	450-1050						
				Romeinse tijd	laat	270-450						
					midden	70-270						
					vroeg	12 v C.-70 n C.						
					ijzertijd	laat	250-12					
	midden	500-250										
	vroeg	800-500										
	Subboreaal		3700-450	bronstijd	laat	1100-800						
midden					1800-1100							
vroeg					2000-1800							
Atlanticum		7300-3700	neolithicum	laat	2850-2000							
				midden	4200-2850							
				vroeg	5300-4200							
Boreaal		8700-7300	mesolithicum	laat	6450-5300							
Preboreaal		9700-8700		midden	7100-6450							
				vroeg	8800-7100							
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050-9700	prehistorie							
			Allerød	11.500-11.050								
			Vroege Dryas	12.000-11.500								
			Bølling	12.500-12.000								
		Pleniglaciaal	Vroegste Dryas	30.500-12.500				paleolithicum	laat	35.000-8800		
				laat							Denekamp	
				midden							Hengelo	60.000-30.500
		vroeg	Moershoofd	71.000-60.000								
		Vroeg Glaciaal	Odderade	114.000-71.000							midden	300.000-35.000
	Eemien		126.000-114.000	vroeg	tot 300.000							
	Saalien II		236.000-126.000									
	Oostermeer		241.000-236.000									
	Saalien I		322.000-241.000									
	Belvédère/Holsteinien		336.000-322.000									
	Glaciaal x		384.000-336.000									
	Holsteinien		416.000-384.000									
	Elsterien		463.000-416.000									

In dit overzicht zijn de geologische en archeologische hoofdperioden weergegeven. De dateringen in de middenkolom (voor en na Chr.) zijn gekalibreerd en bieden de betrouwbaarste dateringen. Bron: RCE, 2014.

Bijlage 3

Sporenlijst

Spoor nr.	Proefsleuf nr.	Vlak	Profiel/ coupe	Interpretatie	Type	Omschrijving
1001	1, 2, 3	1		Plaggendek	LAAG	zand, donkergrijs, zeer fijn, sterk humeus, doorworteld, baksteenbrokken
1002	1, 2, 3	1		Dekzand	LAAG	zand, geelwit, fijn, bioturbatie
1003	1	1		Verstoring	VERSTORING	zand, donkergrijs, zeer fijn, veel baksteenpuin
1004	1	1		Verstoring	VERSTORING	zand, grijs, zeer fijn
1005	2	1		Kuil	KUIL	zand, donkergrijs, zeer fijn, veel kalkresten
1006	3	1		Fundering	MUUR/FUND.	
1007	3	1		Insteek	INSTEEK	zand, geelwit, zeer fijn
1008	3	1		Fundering	MUUR/FUND.	
1009	3	1		Poer	POER	
1010	3	1		Poer	POER	
1011	3	1		Greppel	GREPPEL	zand, sterk gemêleerd, donkergrijs, bruingrijs, zeer fijn
1012	3	1		Greppel	GREPPEL	zand, donkergrijs, zeer fijn
1013	3	1		Poer	POER	

Bijlage 4

Vondstlijsten

Vondstenlijst Algemeen

VONDSTENLIJST ALGEMEEN								
Vondst nr.	Spoor nr.	Put	Boring	Vlak	Coupe/Profiel	Code	Datum	Opmerkingen
1	1006	3		1		KBW	4-4-2024	Uit spoor

Lijst Bouwmateriaal

Vondst nr.	Volg-code	Materiaal	Code	Aard	Aantal	Lengte (cm)	Breedte (cm)	Dikte (cm)	Kleur	Datering Begin	Datering Eind	Gewicht (gram)
1	a	Aardewerk	BAKSTEEN	compleet	1	18.0 - 18.5	8.0 - 8.5	4.0 - 4.5	geel	NTM	NTM	1186
1	b	Aardewerk	BAKSTEEN	compleet	1	18.0 - 18.5	8.0 - 8.5	4.0 - 4.5	geel	NTM	NTM	951

Bijlage 5 Fotolijst

FOTOLIJST								
Foto nr.	Datum	Proefsleuf nr.	Vlak	Spoor nr.	Profiel/Coupe	Fotorichting	Fotograaf	Omschrijving
1	4-4-2024	1	1			Noord	RW	vlakoverzicht
2	4-4-2024	1	1		1	Noord	RW	profielkolom
3	4-4-2024	2	1			Noordoost	RW	vlakoverzicht
4	4-4-2024	2	1		1	Noord	RW	profielkolom
5	4-4-2024	3	1		1	Zuidwest	RW	profielkolom
6	4-4-2024	3	1	1006		Noordwest	RW	Spoor
7	4-4-2024	3	1			Noord	RW	vlakoverzicht
8	4-4-2024	3	1	1012		Oost	RW	coupe